

TERZIJDE

=====

**KONINGIN FABIOLA, RUDYARD KIPLING EN DIRK TANGHE OF
HOE EEN TONEELVOORSTELLING EEN UNIEKE BELEVENIS
WORDT**

Maandag 21 januari 1991 zou voor mijn vijf-jarige dochtertje een grote dag worden. Die dag trokken we samen — en zij voor het eerst — naar het toneel. *Jungleboek*(1) was immers aangekondigd als een familiespektakel van het type *Peter Pan*. Kiplings verhalen dateren dan ook uit dezelfde periode, toen men zich een gezellig onderonsje voor het kleine beeld nog zelfs niet kon voorstellen. In de eerste decennia van deze eeuw zocht men ontspanning in een boek of men ging met z'n allen naar het theater. Ontspanning had klasse en was vaak klassegebonden.

In regisseur Dirk Tanghe had ik veel vertrouwen. Hij had immers van *Romeo en Julia* familiespektakel kunnen maken. Met het Mowgli-verhaal zou hij het zeker niet moeilijker hebben.

Mijn kleine zenuwachtige compagnon was zichtbaar onder de indruk van het Tolhuiscomplex en de alom aanwezige politiemacht. Dat laatste bleek bij nader inzien evenwel niets met onze komst te maken te hebben. Koningin Fabiola zou net voor de pauze het publiek komen vervoegen.

De zaal werd stil, vogelgetsjirp werd hoorbaar, de zon kwam op. Het podium wordt als bij toverslag omgevormd in een sprookjesachtig tafereel waarin de kleine Mowgli en de wolvenhorde wonderwel thuis horen. Die sfeer van onstuimig geluk moet al vlug plaats maken voor de dreiging van de tijger, Shere Khan, die op de vergadering van de wolven het mensenjong komt opeisen. Raksha, Mowgli's pleegmoeder slaagt er niet in haar lievelingswelp te doen opnemen in de wolvenhorde. Haar bewogen pleidooi geldt niet omdat zij de moeder is. Maar de twee noodzakelijke stemmen opdat Mowgli niet aan Shere Kahn zou overgeleverd worden duiken in extremis toch op in de 'personen' van Baloo, de beer, en Bagheera, de luipaard. Zij nemen Mowgli onder hun hoede, zij zullen hem de wet van de jungle leren zodat hij uiteindelijk zonder vrees zijn eigen jungleleven kan leiden.

Vijf jaar later. Messoea, dochter van de plaatselijke koning, bezingt het droevige lot van haar volk. Buldeo, de jongeling die op haar verliefd is, vertelt haar dat hij Shere Kahn heeft gezien en dat die hen de weg naar de verborgen, gestolen schatten van hun volk kan wijzen. Samen gaan zij op zoek. In zijn naïviteit en zijn hoop om aan Messoea zijn moed te bewijzen laat Buldeo zich in met de valse Tabaqui, de jakhals en vriend van Shere Kahn. Tabaqui overtuigt

Buldeo van de noodzaak eerst Baloo te doden zodat diens bloed hem onoverwinnelijk maakt. Daarna kan hij, aldus Tabaqui, met gemak Shere Kahn aan.

Ondertussen is Mowgli bijna 15. Hij heeft onder het toeziend oog van Baloo de 'meesterwoorden', de taal van de dieren, geleerd en hij kent de wet van de jungle. Met typische jeugdige overmoed denkt hij alle gevaren aan te kunnen. Als hij dan verneemt dat de leider van de wolven, Akela, bij de volgende volle maan waarschijnlijk verstoten zal worden omdat hij te oud is en zijn prooi niet meer kan doden neemt Mowgli zich voor de rode bloem te zoeken. De rode bloem, het vuur, waarvan het geheim enkel door de mensen gekend is, zal Mowgli de macht geven om zowel zichzelf als Akela te verdedigen. Uiteindelijk hoopt ook hij Shere Kahn, de gemeenschappelijke vijand, te doden.

Die twee queesten worden op een handige wijze door elkaar gevlochten en moeten aan het einde van het stuk duidelijk leiden tot de dood van Shere Kahn en het verenigen van Mowgli en Messoea.

Een hele reeks aspecten van dit stuk vallen op door de perfectie waarmee ze gerealiseerd zijn. Bij het ten tonele voeren van groepen dieren, als daar zijn de wolvenhorde en het apenvolkje, is het totaalbeeld telkens indrukwekkend. Elke figurant speelt zijn/haar stukje rol alsof het een hoofdrol was. Elk komt op als wolf respectievelijk aap en gaat weg als wolf respectievelijk aap. De afwerking is verbluffend. Trouwens de wijze waarop de apen nagebootst worden neemt elke eventuele twijfel over onze directe relatie met die diersoort weg. Ook de muziek van Lieven Coppeters is aan elke situatie bijzonder goed aangepast. Slechts een tweetal van de liedjes leken mij (en de jeugdige toeschouwer aan mijn zij) wat langdradig. Voor de rest werkte het meeslepende ritme aanstekelijk en zat mijn dochttertje hard in de handen te klappen. Tot slot wil ik nog de choreografie van Steven Seghers en Nic Geeraert vermelden want die verdient eveneens alle lof.

De veelzijdigheid van dit toneelgezelschap — dans, zang, acteren — is werkelijk bewonderenswaardig. De hoofdpersonages hebben hun specifieke rol met glans vertolkt. Ik zal er hier slechts enkelen vermelden. Michael Pas, alias 'Mowgli', speelt overtuigend de onbehouwen adolescent die zich goed voelt in het water, op de rotsen en de bomen maar die nog vrij moeilijk met 'wijfjes' overweg kan. Zijn trouwe metgezellen, Baloo (Nolle Versyp) en Bagheera (Eddy Spruyt) zijn goed getypeerd. Van Raksha (Karin Tanghe) wist mijn dochter te vertellen dat zij 'toch zo'n mooie stem' heeft. Opmerkelijk zijn verder ook nog de vertolking van de valse Tabaqui (Chris Boni) en de schurk Shere Kahn (Mark Willems).

Zangtalent meende ik vooral te detecteren in Messoea (Brenda Bertin) en de jager Buldeo (Frank Hoelen). Bij sommige anderen leek mij de overstap

tussen praten en zingen met meer moeite te gebeuren en was de 'play back' niet altijd helemaal synchroon.

De zangintermezzo's doen ons natuurlijk meteen denken aan de Walt Disney-versie van Kiplings verhalen. Maar er is meer dan dat. Niettegenstaande de ietwat laatdunkende opmerking in het programmaboekje als zou de tekenfilm een 'tegenslag' zijn, 'onschuldig amusement en niets te maken met Kipling', toch doen heel wat details denken aan de tekenfilm. Zo is Messoea in het oorspronkelijke verhaal Mowgli's natuurlijke moeder. Freudianen en/of Lacanianen zullen in dit gegeven wellicht hun gading vinden. Het was Disney die het aantrekkelijke meisje verzon (zij droeg zelfs zowat dezelfde jurk). Voor Disney moest er per se wat romantiek in zitten en voor tekstschrijver Jan De Vuyst blijkbaar ook. Ook sommige komische details komen ons bekend voor. Mowgli die zich probeert te krabben als een dier bijvoorbeeld of nog, het speelse vechten tussen Baloo en Mowgli. In Kipling wordt Mowgli gewoonweg afgeranseld telkens hij iets fout doet. Baloo's klappen vallen altijd vol goede bedoelingen, 'love taps' noemt hij ze, maar er is geen kwestie van spelen. Ook de heel geslaagde apenscènes en het komische gientrio zijn zo uit de Disneyfilm gegrepen. Toegegeven, andere elementen leunen dan weer dichter bij het oorspronkelijke verhaal aan. Maar Disney heeft zijn sporen nagelaten en kan niet zomaar met één zinnetje afgedaan worden.

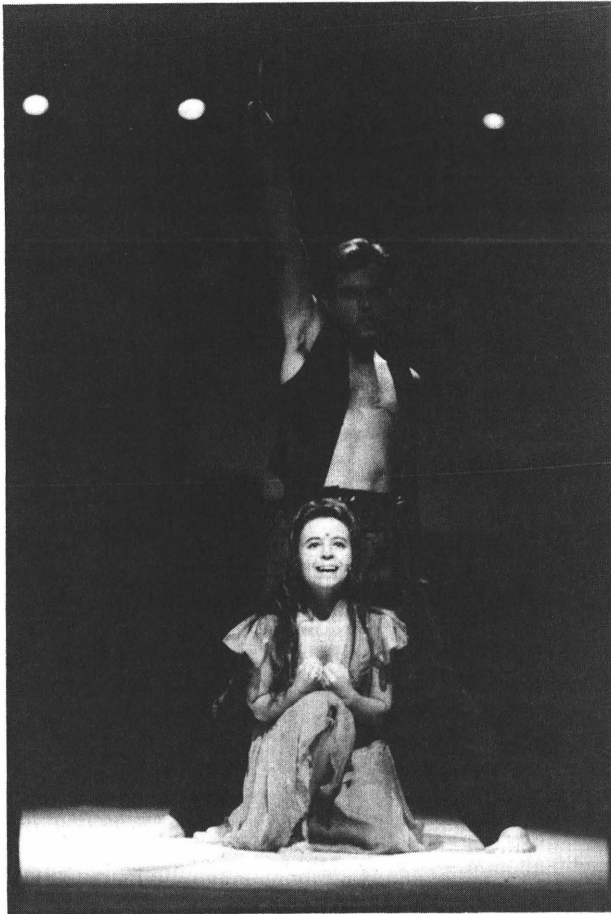
Voor de fanatieke Kipling-enthousiast is het duidelijk dat diens eeuwige charme eens te meer bewezen is. Trouwens als men de oorspronkelijke tekst ter hand neemt kan men alleen opmerken dat de man een merkwaardig genie was. Zijn antropomorfische visie op de dierenwereld was wellicht een typisch laat-Victoriaans fenomeen (ik denk aan de bekende *Peter Rabbit* verhalen van Beatrice Potter) maar zijn verteltalent, en het feit dat zijn verhalen altijd een boodschap meedragen zorgden ervoor dat zijn werk nog steeds gelezen wordt of via andere moderne media bij het algemene publiek ingang vindt (zowel *Kim*, als *The Man who would be King* werden met succes verfilmd). Hopelijk gaat bij de talrijk aanwezige jeugd in de toekomst een belletje rinkelen als zij voor hun schoolbenodigdheden iets van het Kipling-merk, met het karakteristieke aapje, aankopen. Tijdens de opvoering van die specifieke maandagmiddag waren de vaak zo ongedisciplineerde scholieren alvast volledig door het verhaal gebiologeerd. Of hoe Tanghe, De Vuyst, Coppieters en Koningin Fabiola hun volk leren theater appreciëren.

Wat mijn dochtertje betreft, zij wil het alvast nog eens allemaal zien en, vooral — zoals Buldeo — wil zij 'koning worden'.

Marysa DEMOOR

NOOT :

- 1) *Jungleboek*, een familiespektakel van Jan De Vuyst, vrij naar *The Jungle Books* van Rudyard Kipling, werd gecreëerd door het Nederlands Toneel Gent ter gelegenheid van het vijftienvijftig jarig bestaan van het gezelschap. Muziek : Lieven Coppeters; Regie : Dirk Tanghe; Première : 1 december 1990.

"Jungleboek" door het NTG. Op de foto : Frank Hoelen (Baldeo) en Brenda Bertin (Messoca)